

**WERELD
GOEDE WIL
COMMENTAAR**

**DE VOORUITGANG IN HET LEVEN
VAN DE MENSHEID**

WERELD GOEDE WIL COMMENTAAR

Een bulletin over actuele trends in de wereldaangelegenheden

DE VOORUITGANG IN HET LEVEN VAN DE MENSHEID

... waar het werkelijk om gaat ligt op het gebied van het bewustzijn en de strijd wordt gevoerd tussen de vorm en het leven in de vorm, tussen vooruitgang, die naar de bevrijding van de menselijke geest voert en de reactionaire beweging, die voert tot beknutting van het menselijk bewustzijn en beperking van zijn vrije uitdrukking.

Alice Bailey

Het *Wereld Goede Wil Commentaar* wordt niet aangeboden als abonnement; het wordt gefinancierd door de vrijwillige bijdragen van mannen en vrouwen van goede wil. Om toekomstige nummers te ontvangen of om bijkomende exemplaren te verkrijgen, schrijf a.u.b. naar:

WERELD GOEDE WIL

www.worldgoodwill.org

40, Rue du Stand (1ère)
Case Postale 5323
CH-1211 Genève 11
Zwitserland

Suite 54
3, Whitehall Court
London SW1A 2EF
England

120 Wall Street
24th Floor
New York, NY 10005
U.S.A.

DE VOORUITGANG IN HET LEVEN VAN DE MENSHEID

“Vooruitgang is de wet van het leven. De mens is nog niet Mens.”

Robert Browning, ‘Paracelsus’.

Het verhaal van alle leven is er een van vooruitgang, van wording, van het voeden van latente mogelijkheden tot duidelijke verwezenlijkingen en van het voortdurend te voorschijn komen van het nieuwe. Dit is de geestelijke visie. Het is van toepassing op elk menselijk wezen, op de mensheid als geheel, op een planeet, op een zonnestelsel, en, in zo verre dat we in staat zijn om het ook maar te beginnen aanvoelen, op het gemanifesteerde universum in haar geheel.

In de onmetelijkheid van dit universeel beeld worden we geplaatst tegenover het buitengewone feit dat er een levensvorm, genaamd de mensheid met een ontwikkeld zelfreflecterend bewustzijn, te voorschijn is gekomen op een schijnbaar onbelangrijke planeet in een uithoek van het universum, en die nu in staat is om het concept van het bijna oneindig geheel van de materiële kosmos waar we slechts een uiterst klein deel van zijn, te omvatten.

Het prachtige is nu dat dit begint gelijktijdig plaats te vinden met ons eerste experimenteel onderzoek als soort van de innerlijke geestelijke aspecten. Als antwoord op de veelvoudige menselijke ervaring hebben we het vermogen ontwikkeld om na te denken, vragen te stellen, de verschillende manieren te onderzoeken die ons leven beheersen en te mediteren over de idealen en kwaliteiten waar we naar streven. Deze toestand van reflectie duidt op het stadium van evolutie waarbij het eerste flikkerende licht van de inwonende ziel wordt waargenomen. Dit komt tot uiting in de herkenning dat er betere waarden zijn om naar te leven dan degene die het eigenbelang voorop stellen. Het verlangen om tegemoet te komen aan de noden van de anderen daagt de oude zelfzuchtige gewoonten uit, en een toenemend gevoel van verantwoordelijkheid voor het welzijn van anderen wordt in toenemende mate een voortdurend volgehouden motief tot handelen. Met andere woorden, de mens wordt meer en meer een gever en minder en minder een nemer. Op een gemeenschappelijk niveau kunnen we dit patroon in elk land zien plaats vinden bij de mensen van goede wil, waarbij zij gehoor geven aan de hogere waarden en het status quo bestrijden, dikwijls ten koste van de eigen persoon.

Voor elk menselijk wezen heeft dit een lang en moeizaam scheppen van een vorm betekent waardoorheen de innerlijke werkelijkheid van de ziel

zich kan uitdrukken; een reis van vele levens waarvoor de meesten onder ons het einde nog niet nabij is. Op het grotere vlak kan de opgetekende geschiedenis van de menselijke ervaring – de culturen, de godsdiensten, de wereldrijken die opkwamen en weer verdwenen – op dezelfde manier gezien worden als tijdelijke pogingen om betere vormen te bouwen. Daarbij zijn natuurlijk en uiteraard veel mislukkingen maar ook veel successen geboekt. Want meestal wordt in de geschiedenis de waarheid daar over slechts door enkelen volledig begrepen. Maar het deel van de mens om Mens te worden, om Robert Browning te citeren, is steeds door deze enkelen als tussenpersoon waargenomen en uitgezuiverd door middel van de mythologie en de gevestigde religies, en aan de mensheid in elke bijzondere periode voorgesteld en dit op een manier die voor de mensheid te begrijpen was en waarnaar ze konden handelen.

DE VOORUITGANG IN HET VERLEDEN

Een terugblik over slechts enkele duizenden jaren van de gekende geschiedenis geeft een dualistisch beeld van de intensiteit van het menselijk streven naar enige vorm van verbetering of vrijheid, naast de onvermijdelijke voortgang naar verval en vergetelheid. Dit wordt wonderwel uitgedrukt in een gedicht van Shelley, “Ozymandras”, met de afbeelding van het gebroken beeld in de woestijn – alles wat overblijft van een fiere heerser en zijn schitterend imperium. In zijn fascinerend boek *‘Een korte geschiedenis van de vooruitgang’* maakt Ronald Wright een kort onderzoek van vele beschavingen en culturen die opkwamen, bestonden en uiteindelijk verdwenen in de vergetelheid. Hoewel elke beschaving uniek is, belicht hij toch terugkerende patronen bij de opkomst, de ontwikkeling en de omstandigheden die geleid hebben tot hun uiteindelijk verval. Eén van de interessante ideeën die hij onderzocht was de ‘vooruitgangsva’l’. Iedere beschaving begint met een “kapitaalsgift, de hulpbronnen” vanuit de omgeving. Zolang dat de beschaving binnen de grenzen van hun middelen leeft – met andere woorden, van de investering die voortkomt uit het kapitaal en niet van het kapitaal zelf, dan kan ze – en in enkele gevallen doen ze dit ook – oneindig blijven bestaan, want dan leven ze in harmonie met de natuurlijke wereld. Maar van zodra ze boven hun middelen beginnen te leven en van het kapitaal afnemen, zoals gewoonlijk gedaan wordt, dan is de ondergang onvermijdelijk.

Een mooi voorbeeld hiervan is de beschaving van het Paaseiland in de Stille Oceaan waar de mensen in de 15^e en 16^e eeuw het slachtoffer werden van hun eigen succes. Een zich uitbreidende bevolking legde een

steeds hogere druk op de natuurlijke omgeving van het eiland. Meer en meer van de oorspronkelijke overvloedig aanwezige bomen werden geveld om huizen te bouwen, voor kano's, en vooral voor het transport en het oprichten van beelden of Moai, waarvoor het eiland zo gekend is. Analyses van de jaarlijkse afzetting op de bodem van de meren in de kraters op het eiland tonen aan dat er geen boompollen meer aanwezig waren na begin 15^e eeuw. Met andere woorden, dit betekent dat toen de eilandbewoners hun laatste boom hebben omgehakt; toen dan de hulpbronnen schaarser werden, begonnen de verschillende clans op het eiland te vechten om wat nog overbleef, en tegen de tijd dat de Europese ontdekkingsreizigers er midden 18^e eeuw aankwamen was de bevolking reeds teruggelopen van 10000 tot 2000 mensen.

Een ander voorbeeld dat door Wright wordt aangehaald speelt zich af in de 6^e eeuw vóór Christus in Athene waar er in tegenstelling tot het gebrek aan vooruitzicht op het Paaseiland, zij zich bewust waren van hun toekomstig probleem door het ondoordacht vellen van de wouden. Zeker twee heersers – Solon en later Pisistratus – trachtten dit mogelijk probleem op te lossen: eerst door het verbieden van de landbouw op de bergheellingen; en later door het geven van subsidies om olijfgaarden aan te leggen die de grond zouden stabiliseren. Met wat ironie schrijft Ronald Wright dat “met de inspanningen die heden gebeuren en met de voorziene fondsen en de politieke wil wij deze taak niet zouden kunnen klaren”.

Van op afstand gezien lijken deze voorbeelden als een levenspatroon waaraan de mensheid niet kan ontsnappen. Zij doen ons afvragen of we gezamenlijk op de lange termijn een koers varen die zal eindigen in een ramp, want onze huidige maatschappij is haar hulpbronnen tegen een alarmtempo aan het opgebruiken. Maar bij nader toezien kunnen deze en vele andere voorbeelden ook beter gezien worden als experimenten waarbij de manieren die naar succes hebben geleid en de oorzaken van mislukken herkend en begrepen worden, en waarbij de geleerde lessen in toeneemende mate bijdragen aan de ontwikkeling van een verantwoordelijker en liefdevoller aard, zowel voor het individu als op gemeenschappelijk gebied.

Het kan misschien helpen als we ons concentreren op de menselijke vooruitgang als een tweevoudig proces. Er is vooreerst een materialistisch bestanddeel. Hiermee zijn we allemaal zeer vertrouwd, zeker in het westen, waar de materiële vooruitgang één van de voornaamste verwezenlijkingen is geweest. Sinds de Europese Renaissance hebben de menselijke

vindingrijkheid en de wil-tot-kennis in feite samen met vele andere dingen, deel uitgemaakt van een adembenemende uitbreiding van de wetenschap en van de technologische ontwikkelingen, uitvindingen en successen. Dit kan niet geloofwaardig worden. De mensheid is veel verschuldigd aan de dienaren uit de gebieden die de menselijke levensverwachting en de levensstandaard hebben verhoogd, en de wetenschappelijke kennis en expertise enorm hebben ontwikkeld. Wij hebben bijvoorbeeld in de huidige tijd de mogelijkheid om iedereen op aarde te voeden en fatsoenlijk te verzorgen. Het feit dat we dit nu niet doen is niet een kwestie van middelen of van technische mogelijkheden, in geen geval; het is een probleem van gebrek aan visie en onvoldoende politieke wil – wat alle twee kwaliteiten zijn van het hart.

Dit brengt ons er toe om het tweede luik van de menselijke vooruitgang te overwegen, dat de geestelijke kant van het leven en de emotionele loutering omvat, en de ontwikkeling van het omvattende eerder dan het afscheidende denken, het etherisch ontwaken en ook een groeiend gevoel van algehele verantwoordelijkheid, wat allemaal omschreven kan worden als uitbreidingen van bewustzijn. Het is dit tweede luik dat beslissend is. Welke vooruitgang kunnen we daarin herkennen? Omdat het voor de hand ligt dat als we niet geestelijk en materieel vooruit gaan, alle andere vooruitgang dan een tweesnijdend zwaard is. Ondanks de vele voordelen heeft de materiële vooruitgang betekend, en blijft betekenen, dat we enkel in staat zijn om meer gemanipuleerde manieren te ontwikkelen om een imperium op te bouwen, om het milieu uit te buiten en om wrede manieren uit te vinden om elkaar af te slachten. Zeker in onze tijd schept de materiële vooruitgang een menselijk nemeses in de vorm van onze groeiende dreiging op de integriteit van de hele biosfeer van de planeet. In de ogen van sommigen stelt dit de toekomstige vooruitgang in vraag en zelfs het voortbestaan van het menselijk ras.

DE HUIDIGE CRISIS

Een centraal thema in de vele geestelijke tradities is het vooruit kijken naar een tijd waarin de zelfzuchtige bezigheden van het uiterlijke zelf of de persoonlijkheid worden vervangen door de motieven van een ontwakend hoger zelf. Dit kunnen we zien in het Boeddhisme met de ontdekking van het edele middenpad met haar achtvoudige volbrenging van juist geloof, juiste bedoelingen, juist spreken, juiste handelingen, juiste levenswijze, juist streven, juist denken en juiste concentratie. Op de juiste wijze toegepast zal dit het wiel van wedergeboorte doorbreken en het in-

dividu bereikt dan de voortdurende toestand van onbaatzuchtige mededogende gelukzaligheid, genoemd Nirwana. Dit is het doel, en de verschillende stadia van bereiken langs de weg bepalen de vooruitgang. In het Christendom wordt dit verhaal weergegeven in de parabel van de verloren zoon, waar een buitensporig verlangen naar een leven leidt van losbandige uitpattingen totdat de verlorene, in de goot, tot bezinning komt en besluit om het geestelijke pad te volgen of “op te staan en naar zijn vader te gaan”.

Er zijn vele tekenen dat we dit punt nu in de evolutie van de mensheid als geheel hebben bereikt. We beginnen ons te realiseren dat voorbij een zeker niveau, meer weelde en een grotere hoeveelheid bezittingen zich niet vertalen in groter geluk of in een groter gevoel van vervulling of veiligheid. Er zijn inderdaad veel aanwijzingen dat het omgekeerde het geval is. Ons doorgedreven materialisme en consumeren leidt onvermijdelijk naar een gezond in vraag stellen en een groeiende achterdocht dat het nastreven van het geluk volledig mis-begrepen is als een nastreven van plezier – en dit is zeker niet wat de oprichters van de Verenigde Staten twee eeuwen geleden voor ogen hadden!

Dit betekent dat de mensheid op grote schaal een ‘verloren’ drama ondergaat. We beginnen als individuen en als gemeenschappen te wensen om de kwaliteiten van juiste verhoudingen te ontwikkelen die het nobele middenpad kenmerken. We beginnen gezamenlijk het ontwaken te onderkennen naar het bestaan van de ziel en beginnen als de werelddiscipel de eerste weifelende stappen op het geestelijke pad te zetten. Uit deze gedachte komen vele gevolgtrekkingen voort, maar we willen ons beperken om er twee te belichten omdat ze van toepassing zijn op de toestand van de mensheid en van de wereld op dit ogenblik. De eerste is het herkennen dat er een overwinning ligt in het bereikte punt in de menselijke ontplooiing. Onze huidige crisis is een teken van de enorme stappen die in de menselijke vooruitgang al in de voorbije eeuwen gezet werden. Deze stappen hebben niets te maken met de evolutie van het menselijk lichaam dat al honderdduizenden jaren min of meer hetzelfde is gebleven; ze hebben te maken met het toenemende verfijning van de gewenste aard, de coördinatie van een scherp intellect, en het bewust ontplooien van de ziel zelf.

De tweede gevolgtrekking is dat wanneer het zich ontvouwende bewustzijn begint stappen te zetten en de mensen werkelijk iets van de levende aanwezigheid van de ziel beginnen te ervaren er dan twee gelijktij-

dige herkenningen ontstaan. De ene is het buitengewoon gevoel van vreugde dat ontstaat wanneer we die heerlijke werkelijkheid van verlichte liefde dat we de ziel noemen, ook maar voor even aanraken. Het is een vreugde die elke andere menselijke vreugde overstijgt, zoals er door de grootste wijzen en mystici gedurende eeuwen in de wereld getuigenis is van afgelegd. Het is echter een misverstand om te veronderstellen dat deze ervaring enkel voorbehouden is aan mensen met een geestelijke neiging. In tegendeel, op elk gebied van het menselijk handelen en het streven tot het vervullen van de hogere mogelijkheden en het dienen, kan er aanleiding gegeven worden aan dit soort uitbreidingen van het bewustzijn. Wat ook de juiste benaderingswijze is, deze ervaring zal op termijn openbaren dat het leven een zin heeft en bezielde is door een liefdevol doel – met andere woorden, dat er een Plan bestaat. Tegelijkertijd wordt iedereen die deze ervaring gehad heeft zich scherp bewust dat dit Plan “tot dusver zeer ver van voltooiing af is”, zoals Alice Bailey het beschrijft. “Hij wordt het duister meer wezenlijk gewaar, hij ziet de chaos en ellende en mislukking der wereldgroepen in al hun naaktheid, merkt het vuil en stof van de strijdende krachten op en de gehele smart der wereld drukt op de verwonderde, maar toch verlichte aspirant. Kan hij deze druk weerstaan? Kan hij werkelijk het leed leren kennen en toch zich steeds verheugen in het goddelijk bewustzijn? Heeft hij het vermogen om wat het licht hem openbaart onder ogen te zien en toch zijn weg te gaan met sereniteit, overtuigd van de uiteindelijke zegepraal van het goede? Zal hij overweldigd worden door net aan de oppervlakte aanwezige kwaad en het hart van Liefde vergeten, dat achter alle uiterlijke schijn klopt? Deze situatie moet de discipel altijd onthouden, anders zal hij worden verpletterd door hetgeen hij ontdekt heeft.” (*Witte Magie*, blz. 355) Dit is de beste gedachte om in een commentaar op de menselijke vooruitgang te worden vermeld omdat het in het kort zowel de verwezenlijkingen als de toestand van de mensheid op dit ogenblik verduidelijkt, en ook helpt om te begrijpen waarom sommige mensen wanhopig zijn over de aard van de mensheid en de toekomst somber inzien.

De meeste mensen die dit commentaar lezen zullen uit hun persoonlijke ervaring wel weten dat we de grootste vooruitgang in ons leven maken wanneer we creatief de verschillende crisis die op ons pad komen tegemoet treden. Het is in tijden van grootse moeilijkheden dat we gedwongen worden om de eerder verborgen bronnen van de ziel, van wijsheid en creatief denken, te ontdekken en te ontplooiën, teneinde een belangrijke stap voorwaarts te zetten. Misschien moesten we een negatieve gewoonte in het den-

ken herkennen of een schadelijk emotioneel patroon en het achter ons laten, of een nieuw en onverwacht inzicht kan ons bewust maken dat we een gelegenheid kregen om een radicale ommezwaai in de belangstelling en de richting van ons leven te maken. Wat het ook zij, het bracht het beste van ons, plus nog iets meer, naar boven om de noodzakelijke veranderingen teweeg te brengen.

Wat waar is voor het individu is zeker waar voor de mensheid als geheel. De mensheid staat vandaag voor een reeks van, verbazend genoeg, zelf veroorzaakte crises die zelfs de grootste optimisten naar de toekomst doen kijken met een zeker alarmerend gevoel. Dit commentaar is niet de plaats om die in detail te gaan onderzoeken. Het is niettemin verstandig om deze te evalueren om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan het gebeuren is. Belangrijke problemen in de fysieke wereld nemen in toeneemende mate onze aandacht in beslag. Dit zijn o.a. de klimaatveranderingen, de overbevolking, de voorzieningen voor toereikend en betaalbaar voedsel en drinkbaar water, energieschaarste, milieuvervuiling, militaire conflicten en de verspreiding van nucleaire en andere massavernietigingswapens. De negatieve impact van de mensheid op de natuur zorgt voor een snel uitsterven van soorten dat vergelijkbaar is met perioden uit het verleden wanneer bijvoorbeeld de dinosaurussen verdwenen. Sommige specialisten voorspellen dat de helft van de huidige soorten tegen 2100 zullen verdwenen zijn. Dan zijn er nog de emotionele problemen van de mensen zoals het fanatiek fundamentalisme, een buitensporig materieel verlangen, wanhoop, en de angst om te mislukken. Daarbovenop komen de problemen van een overactief en afbrekend intellect met een sterk gevoel van afgescheidenheid, zelfzucht en de bijhorende wreedheden. Maar ook al is er zeker een nieuw gevoel voor inzicht en waarden, toch schijnt dit zeker niet de noodzakelijke radicale snelle reactie op te roepen van de regeringen en de gezamenlijke zakenwereld, alhoewel de NGO's, groepen en individuen over de hele wereld met miljoenen met hun verbeelding en inspanningen reageren.

De mensheid wordt nu dus uitgedaagd op de drie gebieden van het vormleven – mentaal, emotioneel en fysiek. Tegelijkertijd zien de mensen al deze crisissen samen als onderdelen van één fundamentele crisis – de crisis van verhoudingen. Dat de mensen de dingen in dit licht beginnen te zien is op zich zelf een goede reden voor optimisme, want dit getuigt dat de mensheid de brug begint te bouwen tussen de neiging van het intellect

tot afscheiding en verdelen en de bekwaamheid van het hart om openhartig rekening te houden met het welzijn van het geheel.

WAARDEN EN INZICHTEN – TEKENEN VAN VOORUITGANG

Er wordt gezegd dat één van de eerste tekenen dat de ziel haar invloed op het leven van de persoonlijkheid laat gelden het naar voren treden van nieuwe waarden is en de praktische toepassing van een ontwikkelend verantwoordelijkheidsgevoel. In de geschiedenis van de voorbije 500 jaar zien we vele voorbeelden waarbij enkele mensen met een nieuw inzicht samenwerken waardoor een grotere groep wordt aangezet tot een gepland en toegewijd handelen. Dit kwam niet enkel hun eigen gemeenschap of land ten goede, maar weerklonk uiteindelijk doorheen de hele menselijke familie waardoor de rol van het geweten werd versterkt en de kwaliteit van het leven werd verhoogd.

Bij deze verwezenlijkingen in de laatste eeuwen zien we de afschaffing van de slavernij en de afkondiging van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Natuurlijk is het wel zo dat slavernij, of haar moderne versie, spijtig genoeg nog bestaat onder de vorm van schuld en gedwongen arbeid, mensenhandel, seksuele uitbuiting en de ontstane schulden. Deze en andere factoren worden dikwijls als argument aangewend om te stellen dat de menselijke vooruitgang een verzinsel is. Met een evenwichtiger inzicht zien we toch dat, ondanks het feit dat het werk ter afschaffing van de slavernij nog niet beëindigd is, er een fundamentele verandering is opgetreden in de opinie van de mensen over wat juist en gepast is, en nu bestaat er een veelvoud aan toegewijde groepen en Ngo's en intergouvernementele agentschappen die hard werken om de visie van een totale afschaffing van de slavernij in al haar vormen te bekomen. In de voorbije 200 jaar zijn we dus vooruit gegaan van een algemeen bewustzijn dat slavernij gezien wordt als normaal en wettelijk (en op de koop toe winstgevend), naar het formuleren en instemmen met de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, waarvan het vierde van de dertig artikelen zegt: "Niemand zal in slavernij of horigheid gehouden worden. Slavernij en slavenhandel in elke vorm zijn verboden."

Het is bemoedigend dat hetzelfde verhaal gevonden kan worden op alle gebieden van de menselijke noden, bijvoorbeeld in de vooruitgang naar de universele burgerrechten, de nadruk op de menselijke vrijheid, de toenemende gelijkheid tussen mannen en vrouwen, het verbod op folteren en de afschaffing van de kinderarbeid, maar de laatste twee blijven spijtig

genoeg nog wijdverspreid. Het bestaan van de Verenigd Naties zelf, voortgekomen uit het enorme lijden tijdens de 2^e wereldoorlog, is het bewijs van het feit dat de mensen over de hele wereld – het handvest van de Verenigd Naties begint met de woorden “Wij de mensen van de Verenigde Naties” – de universaliteit van het lijden en van het menselijk inlevingsvermogen en mededogen begrepen hebben, en er naar handelen om de oude wonden te helen en een weg naar de toekomst scheppen waardoor alle mensen naar een beter leven worden geleid, en niet eender welk leven. Vanuit dit oogpunt gezien zijn de verschillende instrumenten, handvesten en verdragen die door de VN zijn opgesteld en door de grote meerderheid van de landen werden geratificeerd een uitstekend bewijs van de toenemende invloed van dat dieper aspect van de menselijke aard die gekenmerkt wordt door liefde, goedheid, vriendelijkheid en een creatief gebruik van het denkvermogen.

Laten we wat meer in detail kijken naar enkele van de gebieden in het leven van de mensheid die vooral de laatste vijftig jaar onze speciale bekommernis hadden en zien of er enige tekens van een nieuw inzicht, te voorschijn komende waarden en werkelijke vooruitgang te bespeuren zijn.

DE KINDEREN VAN DE WERELD

Er wordt gezegd dat een goede manier om een beschaving te toetsen is door te zien hoe ze haar minderheden behandelt en in het bijzonder de kinderen. Dit meest kwetsbare deel van de mensheid werd dikwijls wreed behandeld en uitgebuit en vele miljoenen kinderen werden de mogelijkheden ontzegd om hun bekwaamheden als menselijke wezens te verwezenlijken. Hiervoor zijn er velerlei redenen – psychologische, sociale, economische, politieke en religieuze – maar in feite is het een menselijk falen van haar verantwoordelijkheidsgevoel. Maar dit is veranderd. Laten we naar enkele kenmerken van deze verandering kijken.

Kinderarbeid

Vele culturen, en in het bijzonder de landelijke, zien de kinderen als essentiële onderdelen van de arbeidskracht. Van zodra een kind kan lopen, kan hij of zij het gezin helpen, bijvoorbeeld door water te halen of brandstof, of om op het vee te letten. Maar de industriële revolutie veranderde dit relatief weldadig bestaan tot een geïnstitutionaliseerd en dikwijls wreed uitbuiten van de kinderarbeid. In de 19^e eeuw klaagden schrijvers zoals Charles Dickens deze wraakroepende toestanden aan en

wetten werden uiteindelijk vastgelegd om de kinderen tegen deze uitbuiting te beschermen. Met de industrialisatie in de ontwikkelingswereld die nu plaats grijpt, ondervinden vele van de nieuw opkomende wereldeconomieën een dergelijk probleem. Het Humanitarian Action for Children Report 2010 van Unicef toont aan dat “ongeveer 158 miljoen kinderen van 5 tot 14 jaar kinderarbeid verrichten – een op de zes kinderen in de wereld. Miljoenen kinderen worden ingezet in gevaarlijke situaties of omstandigheden, zoals in de mijnbouw, werk met chemicaliën en pesticiden in de landbouw of in het werken met gevaarlijke machines. Zij zijn overal aanwezig maar onzichtbaar, zwoegend als huisbediende, werkend achter de muren van fabrieken, uit het zicht verborgen in plantages.” Dit is een verschrikkelijke statistiek van collectieve onverantwoordelijkheid. Maar het feit dat dit op deze manier gezien wordt duidt op een grote vooruitgang in de menselijke perceptie en gevoel van verantwoordelijkheid. En eens te meer is dit waar vele geëngageerde groepen en instellingen aan werken om de situatie te verbeteren. Deze statistiek toont ook dat vijf van de zes kinderen niet op deze manier lijden. Dit praat de toestand van de 158 miljoen kinderen niet goed, maar plaatst dit in een breder context.

Opvoeding

Een belangrijke verandering die heeft plaats gevonden is dat de jeugd voor de incarnerende ziel nu gezien wordt als een speciale tijd waarin ze zich ontwikkelt tot volwassenheid. Het bewijs ligt in de grote uitbreiding van het onderwijs. Een van de vroegste plannen hiervoor kwamen voor in het 17^e eeuwse Engeland, waar een aantal Burgerrechten voorvechters het algemeen onderwijs tot 18 jaar voor zowel jongens als meisjes voorstelden, met ‘literaire werkplaatsen voor arme kinderen’. Ongeveer honderd jaar later werd door de regering na de Franse Revolutie een door de staat gefinancierd systeem voorgesteld voor algemeen onderwijs tot de ouderdom van 18 jaar, maar het werd nooit uitgevoerd. Maar in de 20^e eeuw werd zowel het verplicht lager als het middelbaar onderwijs in de ontwikkelde landen geïnstalleerd waarbij ook het hoger onderwijs als norm wordt gezien. Dit betekent een enorme verhoging van het aantal mensen die leren om voor zichzelf te denken – een van de belangrijkste doelstellingen van de opvoeding.

En vandaag legt het tweede van de Millennium Ontwikkelingsdoelstellingen vast dat tegen 2015 elk kind in de wereld toegang zal hebben tot het basisonderwijs. Er is reeds veel vooruitgang geboekt, maar het is wel duidelijk dat de vooropgestelde einddatum niet zal gehaald worden. De inter-

ationale aandacht op de inspanningen om deze Millennium Ontwikkelingsdoelstellingen te halen heeft er voor gezorgd dat vele ontwikkelingslanden, met de hulp van verschillende Ngo's en van de internationale Gemeenschap, in staat zijn geweest om de opvoedingsprogramma's in te voeren, wat anders niet het geval zou zijn geweest. Bijvoorbeeld in het oosten van Azië en de regio van de Stille Oceaan, de Fiji eilanden, Indonesië, Kiribati, Maleisië, de Marchal eilanden, Mongolië, Palau, Samoa, Thailand, Tonga en Vietnam hebben reeds de doelstellingen van de universele basisopvoeding gehaald, alhoewel de vooruitgang in het bereiken van het evenwicht tussen de jongens en de meisjes vertraging heeft opgelopen.

Zoals we misschien mogen verwachten moeten de landen beneden de Sahara nog de meeste vooruitgang boeken. In dit opzicht heeft de econoom Dr Jeffrey Sachs enkele interessante commentaren over Afrika en de Millennium Ontwikkelingsdoelstellingen geschreven in een artikel in *The Guardian* (23 september 2010). "Er zijn ernstige redenen om zich zorgen te maken over het met succes bereiken van de doelstellingen tegen 2015. Afrika worstelt met een bevolkingsexplosie, en de klimaatsveranderingen kunnen van de best ontworpen plannen een tragische aanfluiting maken. Maar de voornaamste problemen zijn niet technisch maar ethisch. De wereld gaat door een morele crisis waarin onze gemeenschap kampt met het zich aanpassen aan de nieuwe werkelijkheid van de globalisering. ... Een tijd waarin we onze nooit geziene rijkdom en productiviteit zouden moeten vieren is een tijd geworden van angst en zelfs afschuw wanneer de basiswaarden van de sociale solidariteit, mededogen, steun aan de armen en wederzijdse verantwoordelijkheid een ongeziene bedreiging ondergaan. Het is daarom des te opmerkelijker en belangrijk dat de millennium doelstellingen onze aandacht blijven trekken als een inspiratie, een uitdaging en als een herinnering aan onze gemeenschappelijk mens zijn en gedeelde verantwoordelijkheid. Deze kunnen ons toch noch steeds redden, de rijke en de arme samen."

Misschien kan een anekdote uit het 18^e eeuwse Engeland hier dienen als een voorbeeld voor hoe ver we reeds gevorderd zijn in onze houding tegenover de kinderen. Mary Wooton was een leermeisje in dienst bij Mr. John Raston. Spijtig genoeg konden beide niet met elkaar opschieten en na enkele weken dienst liep het dienstmeisje weg met zevenentwintig guineas – in die tijd was dit een grote som geld. Het dienstmeisje werd uiteindelijk gevat, voor het gerecht gebracht als dief, schuldig bevonden en opgehangen. Maar de werkelijke tragedie van het verhaal was haar ouderdom, zij was slechts negen jaar oud.

Het is ondenkbaar dat zulke gebeurtenis zich nog in de beschaafde wereld zou kunnen voordoen. Want de conventie van de Verenigde Naties uit 1989 over de Kinderrechten verbiedt inderdaad grote straffen voor kinderen. De conventie is een mijlpaal in de ontwikkeling van de manier waarop de mensheid de kinderen waardeert door hen niet langer te zien als een bezit. Dit bevestigt inderdaad dat alle kinderen basisrechten hebben, inbegrepen het recht op leven, op een naam en een identiteit, en het recht om opgevoed te worden door hun ouders binnen een gezin of een culturele gemeenschap. Kinderen hebben het recht om hun mening te zeggen en om naar geluisterd te worden. Zij moeten beschermd worden tegen misbruiken of uitbuiting, en hun privacy moet gerespecteerd worden. Deze conventie eist dat de landen handelen ‘in het grootste belang van het kind’, en ze is nu geratificeerd door alle landen van de wereld uitgezonderd twee.

GLOBALISATIE, FINANCIËN EN WERKGELEGENHEID

Het onderwerp van de kinderarbeid brengt ons tot het gehele thema van de verhouding tussen het geld, de werkgelegenheid, de menselijke noden en de snelle ontwikkelingen naar globalisatie. Sinds 1945 heeft de uitbreiding van de nationale zakenwereld naar internationale ondernemingen geleid naar het fenomeen van enorme wereldwijde zakenimperiums die zijn doorgedrongen tot posities met extreme macht, met het omkopen van politici, bevorderen van corruptie of het omvergooien van regeringen en overal het opofferen van de goederen van de mensheid en het milieu aan de winsten van de ondernemingen. De financiële logica gebied dat de ruwe basisgoederen uit de goedkoopste bronnen gehaald moeten worden, dan omgevormd tot allerlei goederen met de goedkoopste arbeid (dikwijls door kinderen zoals we reeds zagen) en in de landen die de minste regels opleggen en met de laagste taken. De afgewerkte producten worden dan naar de rijke landen vervoerd waar ze voor het grootste bedrag verkocht kunnen worden. De financiële logica gebied ook dat het systeem enkel kan werken als steeds meer mensen steeds meer consumeren en steeds vaker, en dit alles aangedreven door een technologie op fossiele brandstof waarbij de goedkope krachtbronnen zeer snel op raken. Dit is duidelijk een onhoudbare weg, alhoewel de gemeenschap en de regeringen verder gaan met het “business as usual”.

De ontwikkeling in de wereld van juiste menselijke verhoudingen zodat aan de noden van iedereen kan tegemoet getreden worden vraagt dat dit dominant economisch systeem van de uitbuiting van de menselijke en natuurlijke bronnen voor een sterk ingeburgerde hebzucht ten einde moet

gebracht worden. Zoals Ghandi ooit schreef; de aarde heeft voldoende voor ieders noden, maar niet voor ieders hebzucht.

Gelukkig heeft de inherente onstabieleit van dit systeem, zoals reeds verschillende keren in het verleden is voorgekomen, een aantal financiële crashes teweeggebracht als een symbolische waarschuwing aan de mensheid. De crash van 2008 leidde tot een ongewoon sterke waarheidstest en richtte de aandacht van de mensheid op een duidelijke en creatieve weg. Het gaf een enorme stuwkracht aan een toenemend aantal mensen en groepen die diep nadenken over het geld en wat het werkelijk voorstelt, over de noodzaak om een systeem te scheppen dat aan de werkelijke materiële noden van de wereldbevolking tegemoet kan komen en om dit op een manier te doen die niet enkel duurzaam is op lange termijn maar in het voordeel zal zijn van elke levensvorm op de planeet. Een voornamelijk factor om deze visie in te voeren is dat het geld niet langer een middel mag zijn voor zelfverrijking maar daarentegen een levende bron moet worden van een energie die in staat moet zijn de mensen te verbinden tot een creatief en gemeenschappelijk netwerk van visie en ondernemen.

De econoom en schrijver David Korten heeft op zeer bevattelijke manier over geld, werk en de verhouding van de mensheid tot de biosfeer geschreven. Hij stelt: “De waarden en instellingen van de 20ste eeuw die ons naar een roekeloos verkwisten van de aardse overvloed ten voordele van enkelen hebben geleid werden door een economische geesteshouding opgemaakt die alle waarden tot financiële waarden reduceerde en alle menselijke uitwisselingen als financiële transacties voor persoonlijk financieel gewin. Deze geesteshouding bracht ons tot ineenslopende milieusystemen, gewetenloze ongelijkheid, en overheerst door wereldwijde ondernemingen die buiten het bereik van de democratische verantwoordelijkheid werken.” In tegendeel zegt hij, “werkelijke welvaart heeft haar intrinsieke waarden: land, arbeid, voedsel, en kennis zijn er allemaal voorbeelden van. De waardevolste vorm van welvaart is niet te koop: liefde; een gezond, gelukkig kind; een baan die een gevoel van eigenwaarde en eigen inbreng geeft; lidmaatschap in een sterke, zorgende gemeenschap; een gezonde, levendige natuurlijke omgeving; vrede.”

Een andere gedachtelijk in dit zich ontvouwend beeld vinden we in een onlangs gepubliceerd boek, *The Spirit Level*, van de professoren Richard Wilkinson en Kate Pickett die het thema van de steeds vergrotende kloof tussen rijk en arm, zowel tussen landen als binnen de mensheid als geheel, bespreken. Zij schrijven: “Een grote ongelijkheid is de gesel van de moder-

ne maatschappijen. Wij leveren het bewijsmateriaal over elk van de elf verschillende gezondheids- en sociale problemen: fysieke gezondheid, mentale gezondheid, drugsgebruik, opvoeding, gevangenschap, zwaarlijvigheid, sociale mobiliteit, vertrouwen en gemeenschapsleven, geweld, kindmoederschap, en het welzijn van kinderen. Voor elk van deze elf gezondheids- en sociale problemen zijn de effecten in de meer ongelijke gemeenschappen er het slechts aan toe.” Hun onderzoek gedurende dertig jaar toont aan dat “in de rijke landen een kleinere kloof tussen rijk en arm tot gevolg heeft dat er een gelukkiger, gezonder en voorspoediger bevolking te vinden is.” Als voorbeeld kijken ze naar wat het zou betekenen indien Groot Brittannië meer gelijkheid zou kennen. Het bewijsmateriaal laat zien dat indien de ongelijkheid in Groot Brittannië zou halveren dan “zou het aantal moorden met de helft teruglopen, mentale ziekten zouden met twee derde verminderen, zwaarlijvigheid zou halveren, gevangenschap zou met 80% verminderen, kindmoederschap ook met 80% en het niveau van vertrouwen zou met 85% toenemen. En niet alleen de arme mensen zouden zich verbeteren. Het bewijsmateriaal laat zien dat alle mensen er baat bij zouden hebben, maar het is wel zo dat de armste mensen er het meest voordeel zouden bij hebben.” Tot nu toe was het argument tegen de groeiende ongelijkheid van de gezondheid steeds van morele aard. Maar nu is het mogelijk om met cijfers uit onderzoek en statistieken te bewijzen wat we op geestelijk vlak reeds als voor waar aanzagen, namelijk dat delen en gelijkheid in de maatschappij niet enkel voor iedereen goed is, maar voornamelijk voor de toekomst.

Heden zijn er vele groepen die op verschillende manieren werken om de mensheid te helpen aan de toekomst te bouwen, aan de zogenaamde ‘grote verandering’ naar een volledig nieuw systeem. De New Economics Foundation heeft een boek uitgegeven met dezelfde woorden als titel. In zijn inleiding schrijft uitvoerend directeur Stewart Wallis: “De mensheid lijkt in een val te zijn gelopen waar ze niet meer uit kan. ‘Business as usual’ is niet langer een optie. De consumptie van steeds meer ‘dingen’ een halt toegevoegen en omkeren blijkt eerder een massale depressie met enorme werkloosheid en armoede teweeg te brengen. Dit is zeker zo indien we enkel ‘de remmen dichtgooien’ zonder een fundamentele hertekening van het hele economische systeem. We staan voor een reeks onderling verbonden systeemproblemen – verbruik boven de planetaire draagkracht; onhoudbare ongelijkheid; een toenemende economische instabiliteit en een storing van de verhouding tussen ‘meer’ en ‘beter’. De enige manier om uit deze systematische problemen te geraken is via een reeks van oplossingen die op

het geheel gericht zijn. ... We hopen om met dit rapport te kunnen aantonen dat het mogelijk is om zich een rechtvaardige maatschappij voor te stellen waarin een goed leven niet ten koste gaat van de aarde, en om de hefbomen naar verandering die nodig zijn aan te duiden om de reis naar deze nieuwe maatschappij aan te vatten. Een andere toekomst is niet alleen noodzakelijk, het is ook mogelijk.” De drang van het financieel en materieel consumptiegedrag van de mensheid wordt uitvoerig aangetoond en er wordt gewezen op een wereldwijde concentratie, op een nooit geziene manier, van het menselijk denkvermogen vanwege de herkenning van hoe snel we de nodige veranderingen moeten doorvoeren. David Korten drukt dit als volgt uit: “Wij hebben als mens slechts een kleine korte gelegenheid om van de voorbije periode van 5000 jaar met een tijdperk van Heerschappijen die gekenmerkt werden door het overheersen van geweld over te stappen naar een tijdperk van een aardse gemeenschap die gekenmerkt wordt door een vredevol deelgenootschap. Deze overgang naar een nieuw niveau van de ontwikkeling van de soort belooft een veiliger en voldoening schenkend leven voor iedereen. Het is aan ons om te kiezen.”

DE GODSDIENSTEN VAN DE WERELD

Dit brengt ons naar de wereld van de godsdiensten waar de spirituele waarden die onze keuzen mee bepalen – of zouden moeten bepalen – plechtig zijn vastgelegd. Vele bedachtzame mensen hebben met de vele gevestigd godsdiensten een zeer moeilijke verhouding. Aan de ene kant is er een intuïtief aanvoelen dat alle belangrijke wereldgodsdiensten, maar ook de vele prachtige uitdrukkingen van inlandse spiritualiteit, een tijdloze uitdrukking vormen van de waarheid en de schoonheid. Het zijn net juwelen die in het denkvermogen en het hart van de mensheid schitteren, en ons helpen om ons allen op het pad van liefde en onzelfzuchtige dienst te tillen. Aan de andere kant is er ook het besef dat de vormen van de godsdiensten kunnen kristalliseren tot dode omhulsels die het innerlijke licht kunnen verbergen waarvan zij worden verondersteld deze over te brengen naar een behoeftige mensheid. Wanneer dit plaats vindt zal er een neiging bestaan naar een openhartige tolerantie en vreugde en zal men afstand doen van een meer fanatieke houding die enkel één specifieke godsdienst ziet als waar en juist en dus dat de andere per definitie als zinloos, of nog erger als instrumenten van de duivel!

Dit is een van de redenen voor het huidige fenomeen van het agressief godsdienstig fundamentalisme waardoor de intolerantie nu in het bewustzijn van de mensen stroomt via de vele kanalen van de media in de wereld,

waardoor de verhoudingen in de wereld negatief worden beïnvloed. Het is interessant om te zien dat er mee gelijklopend een nieuwe golf is van een eveneens intolerant atheïsme. Beide hebben bijgedragen aan het huidige debat “Bestaat God” dat gekenmerkt wordt door een wederzijds dovemansgesprek. Terwijl velen deze onproductieve confrontatie betreuren moeten we erkennen dat het aanleiding heeft gegeven om een hoog niveau van gevoelig en bedachtzaam onderzoek naar de aard van de werkelijkheid en de plaats erin van het heilige te doen opklaaien, zoals we in de boekenwinkels kunnen merken. We moeten dankbaar zijn dat dit debat de mensen over de hele wereld in staat stelt om hun gewoontes in verband met godsdienst in vraag te stellen, om hun bijgeloof en begoochelende veronderstellingen over de heilige teksten en geschriften opzij te zetten, en aan de tocht beginnen van onderzoek, van liefde en van opoffering die ons allen naar een grotere ervaring en begrip van de waarheid zal voeren.

We mogen de schelle stem van het fundamentalisme niet toestaan om ons blind te maken voor de stille stappen naar vooruitgang die door de bedachtzame aanhangers van alle wereldgodsdiensten zijn gezet om een gemeenschappelijke basis, gedeelde waarden en dezer dagen in toenemende mate gedeelde verering te vinden. Terwijl de meeste mensen denken dat een interreligieus begrip een recent fenomeen is, heeft het in feite reeds een hele geschiedenis die getuigt van de eeuwige en uitgebreide zoektocht naar de waarheid en rechtvaardigheid. In de 6de eeuw voor Christus werkte Xenophanes in Griekenland aan een filosofie van de religieuze geloofsovertuigingen. In de 12de eeuw was Cordoba in Spanje een ongewoon voorbeeld van religieuze tolerantie en dit in een periode die we gewoonlijk associëren met bloedige godsdienstoorlogen en kruistochten. De onderlinge samenwerking tussen Joodse, Islamitische en Christelijke geleerden vergemakkelijkte de herontdekking van de klassieke Griekse en Romeinse teksten over wetenschap en filosofie die rechtstreeks leidde naar de Europese renaissance. Recenter in onze geschiedenis schreef Lord Herbert van Cherbury in de 17de eeuw *De Religione Gentilium* waarin hij vijf factoren vooropstelde die gemeenschappelijk zijn voor alle godsdiensten: een geloof in God; de plicht om God eer te betuigen; de verbinding van de verering aan een praktische moraal; de verplichting tot het tonen van berouw voor de zonden en de belofte ze niet meer te begaan; een goddelijke beloning in deze en de volgende wereld. Ook in de 17de eeuw werd er in China door theologische Jezuïeten een vergelijkende studie gemaakt, bijvoorbeeld van de overeenkomsten tussen de Tao of Chinese filosofie en het Christelijk concept van de incarnerende Logos of Goddelijk woord. Op analoge wijze vergeleken

de scholen van de missionarissen in Calcutta tegen het einde van de 18de eeuw de Christelijke bijbel met de heilige Indische teksten.

De consolidatie van de wereldwijde Europese rijken in de 19de eeuw leidde onvermijdelijk naar een culturele kruisbestuiving die de grond voorbereidde voor een verdiepen van het religieuze leven van de mensheid, dat gezien kan worden in het werk van de oriëntalist en van de verschillende theosofische bewegingen met het motto “Er is geen religie groter dan de waarheid”. Een belangrijk gevolg hiervan was het Wereldparlement van Godsdiensten in 1893 in Chicago. Dit vertegenwoordigt een grote stap voorwaarts in het bevorderen van de religieuze dialoog, verdraagzaamheid en begrip. Voor de eerste keer kwamen de leiders van de wereldgodsdiensten bijeen in een geest van dialoog en met de wens om elkaar beter te leren kennen. Dit was een baanbrekende gebeurtenis en zoals te verwachten was, waren er vele scherpe tegenstanders van. Maar zoals een van de deelnemers, de Hr. Dr. Philip Schaff, toen schreef: “De idee van dit parlement zal alle kritiek overleven. De tegenstanders zullen sterven maar het proces zal overleven.” En de doelstelling is inderdaad gebleven en het Wereldparlement blijft bijeenkomen en waardevol werk verrichten.

Sinds ruwweg het einde van de 19de eeuw lijkt het dat de wereldgodsdiensten in twee kampen verdeeld zijn. Aan de ene kant is er het conservatieve kamp die de teksten van hun geopenbaard geschriften als het laatste woord beschouwen, en aan de andere kant een progressieve groep die de religieuze ervaring beschouwen als een ontdekkingsreis, een openen van het hart, een verbreden van de horizon van de geest, en een cultuur van open staan voor de waarheid waar die ook gevonden kan worden. Dit idee wordt mooi uitgebeeld in het levenswerk van de Dalai Lama die zei, “Wat betreft de religieuze beoefenaar, ... ben ik voorstander van het bevorderen van de religieuze harmonie en begrip tussen de verschillende religieuze tradities. Ondanks de filosofische verschillen hebben alle belangrijke wereldgodsdiensten dezelfde mogelijkheid om een betere wereld te scheppen. Daarom is het voor de religieuze tradities belangrijk om elkaar te respecteren en de waarde van elkaars respectievelijke tradities te erkennen.”

Een meer radicale visie vinden we in het boek *The Coming of the Cosmic Christ* van Matthew Fox. Hij roept op voor een diep oecumenisme waar de deelneming van de mensen van alle wereldgeloven bij betrokken wordt. Hij schrijft: “Een diep oecumenisme is een beweging die de wijsheid van alle wereldgodsdiensten behelst – Hindoeïsme, Boeddhisme, Islam, Jodendom, Taoïsme, Shintoïsme, Christendom in al haar vormen en de natuurgods-

diensten en de godinnenreligies.” Een van de resultaten van deze manier van creatieve benadering is het vernieuwde engagement om de mensheid en de wereld te dienen in een geest van nederigheid, eerder dan met een bekerende arrogantie.

Een voorbeeld hiervan vinden we in het WWF voor het Natuurbehoud die haar 25ste verjaardag vierde in Assisi, de thuis van St. Franciscus, de Christelijke Heilige die gekend is voor zijn inspanningen voor de vrede en voor de natuur. De leiders van de zes grootste wereldgodsdiensten waren ook aanwezig en zij verkondigden de verplichtingen van hun aanhang om de aard van de natuurlijke omgeving te beschermen en er voor te zorgen. Zo “werd de betrekking tussen de religieuze en de milieuproblemen erkend, tegelijk met het fundamentele belang van alle organisaties die het bewaken van de planeet beschouwen als een gemeenschappelijk erfenis.” Er was ook een expliciete erkenning van een nieuw en diep respect van de godsdiensten voor elkaar. Met de woorden die Fr. Lanfranco Serrini sprak bij de opening van de ceremonie: “Wij zijn overtuigd van de onschatbare waarde van onze respectievelijke tradities en van wat zij kunnen bijdragen aan het herstellen van de ecologische harmonie; maar tegelijkertijd zijn we nederig genoeg in onze wens om van elkaar te leren. De grote rijkdom van onze diversiteit verleent ons de sterkte voor onze gedeelde bekommernis en verantwoordelijkheid voor onze planeet Aarde.”

DE VERHOUDING VAN DE MENSHEID TOT HET MILIEU

De viering van het WWF voor het Natuurbehoud in Assisi maakt dat we ons beter en dieper gaan bezinnen over de verhouding van de mensheid met, en een groeiend verantwoordelijkheidsgevoel tot het natuurlijk milieu. Een belangrijk teken van de vooruitgang in de menselijke ontwikkeling is het feit dat het cruciale belang ervan voor de toekomst, zowel de onmiddellijke als de lange termijn, nu zo goed als wereldwijd erkend wordt. De laatste jaren is er veel over dit onderwerp geschreven waardoor de uitgesproken afhankelijkheid van de mensheid van het milieu wordt belicht, niet enkel voor de fysieke levensnoodzakelijkheden, maar ook, en even belangrijk, voor het gevoel van schoonheid en bewondering die de menselijke geest voeden. Deze erkenning dwingt reeds een betere zorg af voor het gebruik van de wereldse hulpbronnen.

Maar een tweede denkpatroon heeft zich de laatste tientallen jaren ontwikkeld, waaruit een verandering van bewustzijn af te leiden is, en dit kan van nog groter belang zijn voor de menselijke vooruitgang als we afstand

kunnen doen om onszelf in het middelpunt te plaatsen en beginnen met ons te realiseren dat alle levensvormen een intrinsiek recht op bestaan hebben. Deze verandering in het bewustzijn zal even diepgaand zijn als de Copernicaanse revolutie die ons aantoonde dat de zon in het centrum van het zonnestelsel staat, en niet de aarde. Wij staan aan het begin van die omwenteling. Niettemin verklaart het Charter van de Verenigde Naties over de Natuur uit 1982 dat, “Elke vorm van leven is uniek, verzekerd van respect onafgezien van de waarde die ze voor de mens heeft.” Enkele aspecten van deze houding werden goed omschreven door denkers zoals Rachel Carson in haar boek *Silent Spring* uit 1962, en door Peter Singer in zijn grensverleggend boek *Animal Liberation* en in vele daarop volgende boeken en filosofische essays, die allen overtuigend aantonen dat de dieren dezelfde intrinsieke rechten op bestaan en ontwikkeling hebben als de mensheid.

Deze zich ontwikkelende geesteshouding draagt de echo in zich van het moment waarop de Boeddha de verlichting bereikte toen hij met een uitzonderlijke helderheid de pijn van het insect zag dat opgegeten werd door een roofdier, en toen plechtig beloofde dat hij bij de mensheid zou blijven tot alle gevoelige wezens – niet enkel de menselijke – nirwana zou hebben bereikt. Deze pijn van het insect is inderdaad niets vergeleken bij het ontbreken van het normale menselijke gedrag waarbij het milieu, en al de niet-menselijke wezens die er in leven, gezien wordt als vrij uit te buiten zonder morele, sociale of inderdaad milieuconsequenties. Zoals we zagen in de inleiding van dit commentaar heeft zulke houding gevolgen op alle drie gebieden. Hier worden we ons nu bewust van, en als we nu niet volgens dit besef handelen zullen de gevolgen rampzalig zijn.

Rachel Carson schreef dat, “We nu op een splitsing van de wegen staan. Maar anders dan in het gekende gedicht van Robert Frost zijn ze niet gelijkwaardig. De weg die we sinds lang hebben gegaan is misleidend gemakkelijk, een zachte supersnelweg waar we met grote snelheid vorderen, maar waar op het einde ramspoed ligt. De andere tak van de weg – die slechts weinig reizigers gaan – biedt ons een laatste en enige kans om een bestemming te bereiken die ons de duurzaamheid van de aarde garandeert.” In de periode nadat zij dit schreef hebben vele vooraanstaande groepen in de mensheid niet enkel de waarheid hiervan ingezien, maar verankeren deze waarheid als een visie en dit op een praktische manier die in het verleden ondenkbaar zou zijn geweest. Dit is nogmaals een voorbeeld waarin de mensheid tegemoet komt aan het groeiende verantwoordelijkheidsgevoel, niet enkel ten opzichte van de mensheid zelf maar dit keer ten opzichte van

alle levensvormen. Hierin zien we een aanduiding dat de mensheid haar planetaire doel begint te openbaren als de bemiddelaar en de lichtdrager voor alle natuurrijken.

DE MENSELIJKE EENHEID

Er zijn vele andere gebieden in de menselijke crisis en in de werkelijke vooruitgang die ons onderzoek ook zouden kunnen aanvullen, maar die zouden dit, als een eenvoudig bedoeld commentaar, alleen maar vergroten tot een dik boek. Er is echter een laatste aspect van de huidige menselijke ontwikkeling dat van belang is om te overwegen en dat is de verbazende aansporing tot menselijk begrip, verwantschap, integratie en beginnende eenheid die wordt uitgedrukt en voortgebracht door de digitale technologie en het internet.

Voor het uiterlijke oog werd het fenomeen van de directe wereldwijde communicatie, wat het internet in feite is, voortgebracht een aangestuurd door de technologie. Ook als dit de enig oorzakelijke werkelijkheid zou zijn die er aan ten grondslag ligt, dan zou dit ook een zeer merkwaardige prestatie zijn. Maar voor het innerlijke oog is de aandrijvende oorzaak te vinden bij de te voorschijn komende menselijke eenheid in bewustzijn. Het menselijk bewustzijn werd tot voor een halve eeuw geleden bepaald door het nationalisme en de nationale grenzen. De internationale communicatie ging via de post en de telegraaf, of via een omslachtig manueel bediend telefoonsysteem, waar de lange afstandsgesprekken die onbetaalbaar duur waren, via verschillende internationale telefooncentrales meerdere dagen op voorhand moesten aangevraagd worden. Het bewustzijn is nu in toenemende mate wereldomvattend en het internet komt snel overal ter beschikking om hieraan tegemoet te komen. Gesprekken, elke vorm van communicatie, informatie, audio en video bestanden, financiële transacties – het hele spectrum van het moderne leven – trillen als lichtimpulsen rond de wereld door het glasvezel kabelnetwerk dat nu als een nieuw zenuwsysteem alle menselijke verhoudingen ondersteunen. De betekenis ervan dat het nu licht is dat alles overbrengt zal aan niemand met een zeker spiritueel begrip ontgaan.

Met een muisklik kunnen we in een ogenblik op Skype met collega's aan de andere kant van de wereld praten, zonder kosten buiten de maandelijkse aansluiting op het internet. De hele menselijke kennis en ervaring komt geleidelijk beschikbaar aan iedereen die er toegang op wenst te hebben. Alle gebeurtenissen in de menselijke familie – de revoluties, de oorlogen, de natuurrampen, de artistieke verwezenlijkingen – zijn op het web te vin-

den terwijl ze nog aan het gebeuren zijn, zonder de censuur van regeringen en de vooroordelen van de traditionele nieuwsmedia.

Het internet is nu een prachtige realiteitsspiegel van onze huidige staat van bewustzijn. We kunnen er de slechtste dingen zien die de mensheid aandrijft, tegelijk met het beste van de grote menselijke verwezenlijkingen. Zoals alle menselijke uitvindingen weerspiegelt haar gebruik het brede spectrum van waarden en motieven die de mensheid op het huidige ogenblik kenmerken. Zal het voornamelijk gebruikt worden om het menselijk begrip en eenheid te bevorderen, of zullen de krachten die haat en verdeeldheid trachten te zaaien de bovenhand halen? Dit is een belangrijke vraag. Maar de anarchistische aard van het web stimuleert ontegensprekelijk zowel het gevoel van menselijke verhoudingen als een toenemend gevoel van machtigheid. Er is gezegd dat de volgende superkracht de publieke wereldopinie zal zijn. Het internet is nu het medium en vergemakkelijkt de publieke wereldopinie. Wanneer het op de juiste manier wordt aangewend kan het een grote nivellerende bemiddelaar worden voor de hele mensheid; dit is inderdaad reeds het geval. Het is een middel voor een werelddemocratie die krachtiger is dan eender welke ideologie of militaire macht. Het is het middel waarmee we “de machtigen van hun troon kunnen stoten, en de nederige en zachtmoedige verheffen”, om een van de meest inspirerende en revolutionaire uitspraken uit de christelijke Bijbel te citeren, en ook om naar de commentaren terug te verwijzen over de grote veranderingen die in de financiële structuur van de wereld nodig zijn. Deze technologie staat nog in haar kinderschoenen en wat het ons in de toekomst zal brengen zal een fascinerende openbaring zijn. Het is een prachtige uitdrukking van het zich ontplooiend bewustzijn van de mensheid.

BESLUIT

We moeten geen uitzonderlijke gave tot inzicht hebben om te zien dat we in buitengewone tijden leven. Een halve eeuw geleden schreef Alice Bailey: “De mensheid als geheel verkeert in een toestand van verwarring, voorafgaand aan een grote stap voorwaarts naar zelfbewuste ontplooiing en naar de uitdrukking van verantwoordelijkheidsbesef, de eerste bloem en vrucht van zelfbewuste gewaarwording.” (*Esoterische Astrologie*, blz. 162)

In onze omgeving en binnen in ons worden de spanningen van deze huidige periode vele kwaliteiten, zowel goede als slechte, die in de mensheid gedurende vele duizenden jaren werden ontwikkeld, voortdurend naar de oppervlakte gebracht. Zij vestigen de aandacht op de grote botsing van

ideeën over de menselijke omstandigheden en het doel van het leven. Inderdaad zijn er vragen of het leven wel een doel heeft! Vele mensen strijden met de ondraaglijke onzekerheden dat deze situatie wordt voortgebracht door vast te houden aan de schijnbare zekerheden van het verleden zoals een persoon die verdrinkt zich vastklampt aan een strohalm, onwetend dat de oude modellen slechts gedeeltelijk de waarheid inhouden en velen worden verdrongen door nieuwere begrippen die beter passen bij het huidige bereikte niveau van ontwikkeling van de mensheid. Anderen steken hun hoofd in het zand om zo de werkelijkheid te ontlopen. Nog anderen kijken naar de toekomst met een houding van een naderende wanhoop wanneer zij zowel de intensiteit van de uitdaging herkennen en geloven dat er te weinig mensen bereid zijn om de mensheid te helpen om de “grootste strijd van de ziel” die we ooit te voeren hebben, te overwinnen. Niettemin zijn deze enkelingen in werkelijkheid enkele miljoenen mensen over de hele wereld. Zij (kunnen we ‘wij’ zeggen?) komen uit verschillende achtergronden en baseren hun inspanningen op een aantal overtuigingen, waaronder de volgende. Zij weten dat in het hart van iedereen een punt ligt van zuivere goedheid en dat dit kan gevoed worden tot een levendige en creatieve uitdrukking. Zij zien dat de huidige toestand eigenlijk het gevolg is van de vooruitgang in het verleden, en dat ondanks de enorme moeilijkheden, de zaden van de toekomstige vooruitgang er uit kunnen groeien en wel met een veel diepzinniger aard dat wat er tot nu toe te zien was, zolang de gelegenheden maar worden aangegrepen.

Ondanks al de gruwelen uit het verleden en het heden, de bloedbaden, de ellende, de ontberingen, de bewust toegebrachte wreedheden, de genociden, de niet te rechtvaardigen en vernielende zelfzucht, heeft er bij de mensheid iets verbazingwekkend en buitengewoons plaats gevonden. Gedurende eeuwen heeft het licht van de ziel onder de oppervlakte – en er vlak onder – geborrelt, vechtend tegen de verwachtingen in, om zich in de menselijke aangelegenheden te kunnen uitdrukken. In zeker opzicht is het onze weerstand tegen deze liefdevolle pogingen dat veel van het lijden dat we hebben ervaren heeft veroorzaakt. En dit komt nu in de uiterlijke werkelijkheid van het leven van de mensheid veel sterker naar boven en zo schijn nu een licht in de wereld op een manier zoals dat nooit tevoren heeft plaatsgevonden. De oprichting van de VN, het zegevieren van de Universele verklaring van de Rechten van de Mens en meer recent de Verklaring van de Rechten van het Kind, de wonderen van het wetenschappelijke onderzoek, de wijdverspreide erkenning van de nood aan tolerantie en samenwerking, het verlangen om de wonden van de mensheid te helen, het krachtige engagement van

de internationale gemeenschap tegenover de kinderen van de wereld, de prachtige ontwikkelingen in de kunsten, de erkenning van de noden voor een volledig nieuwe manier om naar geld en materiële bezittingen te kijken, dit alles duidt op een sterke en werkelijke menselijke vooruitgang. Nog meer bewijs vinden we in de toenemende uitdrukking van een spontaan mededogen en gulheid van de mensen aan de andere kant van de wereld wanneer er zich menselijke of natuurlijke rampen voordoen, bijvoorbeeld in de nasleep van de aanval op het World Trade Centrum in New York in 2001 en met de tsunami in Zuidoost Azië in 2004.

Maar de mensheid staat op een kritiek tijdsgewricht, en alle mensen van goede wil moeten nu hun inspanningen vernieuwen om op de juiste manier te denken en te handelen. Anders bestaat het gevaar dat de gehele vooruitgang van ons planetaire leven, van een niveau van uitdrukking van een bewust liefhebben en dienen van de mensheid – wat in feite ons wereldse bestemming is – voor eeuwen teruggeschroefd wordt als onze huidige beschaving onder de zware druk van een gevestigde zelfzucht en bekrompen visie bezwijkt.

Als we er toe komen dat *de ziel de uiterlijke vorm moge beheersen, en ook het leven en al wat er gebeurt, en liefde doen verschijnen die grondslag is der lotgevallen van de tijd*, moet de mensheid haar collectieve verantwoordelijkheid voor de geestelijke en dus ware vooruitgang aanvaarden, en zich realiseren dat geestelijke vooruitgang niet een bereiken van de abstracte ivoren toren is; en dit moet in de dagelijkse fysieke wereld worden verwezenlijkt – want haar enige getuigenis is inderdaad de praktische toepassing in dienst. Dit is het strijdperk waarin alle mensen van goede wil kunnen en moeten werken. Dan zullen we in daad en waarheid hebben meegeholpen opdat “de mens Mens zal worden”.

Indien de drang tot het bevredigen van de begeerte de fundamentele drang is van het vormleven van de mens, is de drang tot dienen een soortgelijke, fundamentele drang van de ziel in de mens.

Alice Bailey

DE DOELSTELLINGEN VAN WERELD GOEDE WIL

- Mannen en vrouwen van goede wil over de hele wereld stimuleren en bemoedigen om juiste menselijke verhoudingen te vestigen tussen rassen, volkeren en klassen door intelligent begrip en overeenkomstige communicatie.
- Mannen en vrouwen van goede wil ter zijde staan bij hun studie van wereldproblemen en bij het doeltreffend toepassen van goede wil, samenwerking en samen delen op deze problemen ter wille van het algemeen belang.
- Samenwerken met andere organisaties bij opbouwende activiteiten, die bijdragen tot wereldeenheid, stabiliteit en juiste menselijke verhoudingen.
- De laatste inlichtingen beschikbaar stellen over actuele positieve activiteiten die bijdragen aan eenheid in de wereld, stabiliteit en juiste menselijke verhoudingen.
- Het uitgeven van een "Goede Wil Commentaar", dat goede wil nieuws van wereld belang verspreidt.
- Bijdragen aan het vestigen van goede wil als grondtoon van de nieuwe beschaving.
- Een wereldomspannend adressenbestand van mannen en vrouwen van goede wil aanleggen.
- Het werk van de Verenigde Naties en de Gespecialiseerde Instellingen steunen als zijnde de beste hoop voor wereldeenheid en vrede

Wereld Goede Wil is een activiteit van de **Lucis Trust**. De Lucis Trust is een opvoedende organisatie zonder winstgevend doel, opgericht in 1922 in de VS.

De Lucis Trust heeft een Raadgevend statuut bij de Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties. Wereld Goede Wil is een Niet Gouvernementeale Organisatie erkend door het Departement van Publieke Voorlichting van de Verenigde Naties.